

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 13CoP/67/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1421201039
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniel Ilavský
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1421201039.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Daniela Ilavského a sudkýň JUDr. Janky Benkovičovej a JUDr. Táne Šefčíkovej v právnej veci navrhovateľa - muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté: A. B., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom ul. C. D. XXXX/XX, C., zastúpený splnomocnencom: Advokátska kancelária HASALA, s.r.o., so sídlom ul. Drieňová č. 34, 821 02 Bratislava, IČO: 47 244 224, proti matke maloletého dieťaťa: E. F. G., narodená XX.XX.XXXX, trvale bytom G. D. XXX a maloletému dieťaťu: H. B., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, v konaní o zapretie otcovstva, o odvolaní muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV. č.k. 7Pc/5/2021-270 zo dňa 05.05.2022, takto

rozhodol:

- Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvej inštancie výrokom I. zamietol návrh muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté a výrokom II. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil aplikáciou § 84, § 93 ods. 1 a 2, § 96 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „ZoR“), § 108 ods. 4 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 37, § 52, § 55, § 57, § 58 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), vecne tým, že neboli splnené zákonné podmienky pre zapretie otcovstva navrhovateľa.

3. Z vykonaného dokazovania zistil, že v konaní o rozvod manželstva vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 13P/99/2019 muž, ktorého otcovstvo má byť zapreté (ďalej aj „navrhovateľ“) podaním doručeným súdu dňa 22.12.2020 oznámil súdu, že maloletý H. B. nie je jeho biologickým synom a na pojednávaní dňa 03.03.2021 uviedol, že podanie navrhuje vylúčiť na samostatné konanie ako návrh na zapretie otcovstva. Návrh bol vylúčený uznesením Okresného súdu Bratislava IV č.k. 13P/99/2019-190 zo dňa 30.03.2021 na samostatné konanie. Navrhovateľ predložil test DNA zo dňa 06.10.2020, podľa výsledkov ktorého je otcovstvo pravdepodobne vylúčené. Poukázal na vnútroštátnu i medzinárodnú súdnu prax, v zmysle ktorej má právo poznať, či je maloletý jeho syn, resp. syn má právo dozvedieť sa, kto je jeho biologický otec. Navrhol vykonať dôkaz testom DNA, ktorý by potvrdil alebo vyvrátil jeho biologické otcovstvo. Matka maloletého namietala, že navrhovateľ nie je aktívne legitimovaným na podanie návrhu na zapretie otcovstva, keďže toto právo prináleží v zmysle zákona dieťaťu zastúpenému kolíznym opatrovníkom, keďže rodičom uplynula lehota na podanie takéhoto

návrhu. Výsledky testu DNA nie sú sporné, preto považuje ďalšie DNA testy za nadbytočné. Navrhovateľ sa v konaní o rozvod manželstva domáha striedavej osobnej starostlivosti, zapretie otcovstva by nebolo v záujme maloletého. Maloletý otca neodmieta, ale nechce, aby ich styk bol upravený. Kolízny opatrovník ponechal rozhodnutie na úvahe súdu. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 20CoP/67/2021-302 zo dňa 28.07.2021 zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV č.k. 13P/99/2019-210 z 10.05.2021 o prerušení konania na čas do skončenia konania o zapretie otcovstva vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 7Pc/5/2021. Odvolací súd okrem iného vyslovil, že keďže otcovstvo k maloletému H. bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov - druhá domnienka otcovstva pred uzavretím manželstva, je zrejmé, že otec vzhľadom na zákonnú lehotu na zapretie otcovstva s poukazom na § 93 ods. 1 zákona o rodine nie je legitimovaný na podanie návrhu na zapretie otcovstva a preto prerušenie konania nemá logické opodstatnenie. Z rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č.k. 13P/99/2019-414 zo dňa 27.09.2021 zistil, že súd manželstvo rodičov maloletého rozviedol a maloletého na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti matky, styk otca s maloletým neupravil a otca zaviazal prispievať na výživu maloletého sumou 300 eur mesačne, počnúc právoplatnosťou výroku rozsudku o rozvode manželstva. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie tak vyplynulo, že k určeniu otcovstva k maloletému narodenému dňa XX.XX.XXXX došlo súhlasným vyhlásením rodičov predtým ako dňa 11.11.2011 uzavreli manželstvo. Z vyjadrení účastníkov a kolízneho opatrovníka mal súd prvej inštancie za preukázané, že ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom podľa § 96 ods. 1 ZoR podaný nebol.

4. Dospel k záveru, že rodičom maloletého už uplynula lehota, počas ktorej sa mohli obrátiť na súd s návrhom na zapretie otcovstva k maloletému. Po márnom uplynutí tejto lehoty je v zmysle platných právnych predpisov možné, aby maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom (alebo po nadobudnutí plnoletosti plnoleté dieťa) podalo na súd návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom. Až po rozhodnutí súdu o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva môže dieťa podať návrh na zapretie otcovstva, pričom takýto návrh podaný nebol. Súd skutočnosť, že si otec dal urobiť test DNA nemohol brať do úvahy. Otec je stále zo zákona otcom maloletého. Návrh na vykonanie znaleckého dokazovania znaleckým posudkom (testom DNA) z dôvodu hospodárnosti konania s poukazom na uplynutie lehoty na podanie návrhu na zapretie otcovstva a skutočnosť, že návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva podaný nebol, zamietol. Preto, s poukazom na ustálený skutkový stav, súd návrh na zapretie otcovstva podaný mužom, ktorého otcovstvo má byť zapreté, zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, a to v celom rozsahu, z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, a to že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP, nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP, nesprávne vec právne posúdil. Súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu, keď jeho návrh na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR zamietol z dôvodu uplynutia zákonnej lehoty na podanie návrhu na zapretie otcovstva. Rozhodol tak v rozpore s rozhodnutiami vyšších autorít na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni (článok 7 ods. 5, článok 154c Ústavy SR, článok 3 CSP), na ktoré navrhovateľ poukázal v priebehu konania, k čomu sa súd prvej inštancie vôbec nevyjadril, čím je rozhodnutie potrebné považovať za svojvoľné a nepreskúmateľné. Zdôraznil, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) povýšil záujem dieťaťa na zachovaní status quo pred právami otca iba v prípadoch, keď otec zmeškal lehotu na podanie návrhu na zapretie otcovstva zo subjektívnych dôvodov. Nie je možné, aby zo strany štátu došlo k udržiavaniu situácie, kedy je povolené, aby právna domnienka prevážila biologickú a spoločenskú realitu; takáto situácia nikomu neprináša úžitok a je v priamom rozpore s článkom 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) (právo na súkromie) ako aj s článkom 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie). Ústava SR výslovne zakotvuje právo fyzických osôb priamo sa dovolávať práv zaručených Dohovorom, ako jednoznačne vyslovil aj nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 1/2010-57 zo dňa 20.04.2011. „Všeobecné súdy v občianskom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.“ (Najvyšší súd SR, 1 Cdo 48/2010, podobne aj rozhodnutie Ústavného súdu SR č. IV. ÚS 1241/2012) Keďže v zmysle § 137 CSP nie je možné podať žalobu o neplatnosť právneho úkonu, ktorým je súhlasné vyjadrenie rodičov o určení otcovstva, túto otázku by

si prvostupňový aj odvolací súd mohol posúdiť sám ako predbežnú. A to tým skôr, že v posudzovanom prípade sa bez akejkoľvek pochybnosti jedná o absolútne neplatný právny úkon, keďže je v rozpore s vôľou navrhovateľa byť zapísaný ako otec maloletého v prípade, ak by disponoval informáciou, že ním reálne nie je. Tento právny úkon je aj v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v konaní pred rozvodom sa matka sama priznala, že mala viacerých intímnych partnerov už v čase počatia maloletého, a teda mohla a mala mať dôvodné pochybnosti o tom, či je navrhovateľ skutočným otcom maloletého. Naopak, navrhovateľ o tejto skutočnosti nemal tušenie. Možnosť konať pred súdom bola navrhovateľovi odopretá aj nevykonaním ním navrhnutého dôkazu, testu DNA, preto navrhol, aby tento dôkaz vykonal odvolací súd, a to z dôvodu hospodárnosti, aj s ohľadom na narastajúcu nemateriálnu ujmu navrhovateľa, ako aj majetkovú škodu, keďže pravdepodobne platí výživné za niekoho iného, kto je biologickým otcom maloletého. V prípade, ak by sa biologické otcovstvo na základe vykonaného dôkazu vyvrátilo, navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle jeho návrhu, alternatívne, aby rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že súd prvej inštancie vykoná test DNA.

6. K odvolaniu otca sa vyjadrila matka tak, že odvolacie námietky navrhovateľa sú nedôvodné a navrhla rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Poukázala na to, že navrhovateľ popri návrhu na zapretie otcovstva v konaní o rozvod manželstva deklaroval záujem o osobnú starostlivosť o maloletého a navrhol jeho styk s maloletým upraviť najmenej každý druhý víkend. Judikáty, na ktoré poukazuje navrhovateľ v tomto konaní vychádzajú z iných pohnútok a situácií, preto ich nemožno aplikovať na daný prípad. Akékoľvek ďalšie vykonanie testov DNA považuje za neúčelné a šikanózne voči maloletému. Navrhovateľ sa snaží uplatniť svoje právo nebyť otcom vo veci výživného, ale až direktívne si uplatňuje právo byť otcom a stýkať sa s maloletým. Podľa matky je jednoznačným a zásadným motívom navrhovateľa k podaniu návrhu na zapretie otcovstva jeho vlastný majetkový a finančný prospech, pričom neváha spochybňovať a znevažovať maloletého, ktorý však vzhľadom na jeho vek vie veľmi dobre posúdiť celú situáciu, motívy a pohnútky navrhovateľa v zapretí otcovstva. Navrhovateľ dobrovoľne, bez nátlaku podpísal súhlasné vyhlásenie rodičov, čím došlo k určeniu otcovstva. Manželstvo bolo uzavreté 11.11.2011, teda bezmála štyri roky po narodení maloletého. Pochybnosti navrhovateľ vyjadril až vtedy, keď už bolo zrejmé, že maloletý chce žiť s matkou a že po ukončení manželstva bude musieť prispievať na jeho výživu. Od narodenia maloletého uplynula dlhá doba, existujú statusové pomery a je možné sa domnievať, že zapretie otcovstva by mohlo mať negatívny vplyv na ďalší vývoj a zabezpečenie výchovy a výživy maloletého. Zapretie otcovstva teda nie je v záujme maloletého.

7. Krajský súd v Trnave, ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

8. Predmetom odvolacieho konania je posúdenie vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý návrh muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté (navrhovateľa) podľa § 93 ods. 1 ZoR zamietol z dôvodu uplynutia prekluzívnej zapieracej lehoty.

9. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

10. Odvolací súd preberá skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, ktorý dospel k správnym skutkovým zisteniam, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre meritórne rozhodnutie. Odvolací súd ani s prihliadnutím na odvolacie námietky nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, a to z nasledovných dôvodov:

11. Podľa § 84 ZoR otcovstvo sa určuje na základe domniek otcovstva ustanovených v tomto zákone súhlasným vyhlásením rodičov alebo rozhodnutím súdu.

12. Podľa § 90 ZoR ak nie je otcovstvo určené podľa domnienky otcovstva manžela matky, možno ho určiť súhlasným vyhlásením oboch rodičov.

13. Podľa § 91 ods. 1 a 2 ZoR za otca sa považuje muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov. Súhlasné vyhlásenie rodičov musí byť urobené pred matričným úradom alebo pred súdom.

14. Podľa § 93 ods. 1 ZoR muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, môže otcovstvo pred súdom zaprieť do troch rokov odo dňa jeho určenia, len ak je vylúčené, že by mohol byť otcom dieťaťa; táto lehota sa neskončí pred uplynutím troch rokov od narodenia dieťaťa.

15. Podľa § 96 ods. 1 a 2 ZoR ak je to potrebné v záujme dieťaťa a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva. V tomto konaní musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom. Ak súd rozhodne tak, že návrhu podanému podľa odseku 1 vyhovie, a určí, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme dieťaťa, môže dieťa po právoplatnosti tohto rozhodnutia podať návrh na zapretie otcovstva.

16. Podľa § 108 ods. 3 CMP účastníkom konania o zapretie otcovstva je dieťa, matka a muž, ktorého otcovstvo má byť zapreté.

17. Podľa § 108 ods. 4 CMP účastníkom konania o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom je len dieťa.

18. Podľa článku 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „DPD“) každé dieťa je registrované ihneď po narodení a má od narodenia právo na meno, právo na štátnu príslušnosť, a pokiaľ to je možné, právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

19. Podľa článku 8 ods. 1 DPD štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.

20. Podľa článku 8 ods. 1 a 2 Dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

21. Podľa článku 11 ods. 1 CMP súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení ich vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona.

22. Podľa článku 2 ods. 1 a 2 CMP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrené a chránené. Výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovoľávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

23. Podľa článku 4 ods. 1 prvá a druhá veta CMP súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej.

24. Podľa článku 6 CMP (§ 35 CMP) súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci. Súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí.

25. Podľa článku 12 CMP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

26. Podľa § 2 ods. 1 CSP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

27. Podľa § 37 CSP súd si môže osvojiť zhodné skutkové tvrdenia účastníkov, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti, len ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním.

28. V konaní nebolo sporné, že k určeniu otcovstva došlo na základe súhlasného vyhlásenia rodičov pred uzavretím manželstva.

29. Navrhovateľ v odvolaní namietal, že v súlade s ustálenou súdnou praxou vyšších autorít (predovšetkým ESLP, s poukazom na článok 8 a 14 Dohovoru), aj v prípade návrhu na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR určeného na základe súhlasného vyhlásenia rodičov (§ 91 ods. 1 ZoR) je potrebné skúmať, kedy sa (právny) otec dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa a od tohto momentu má plynúť zapieracia lehota. Keďže súd prvej inštancie, v rozpore s rozhodnutiami vyšších autorít (s poukazom na § 154c Ústavy SR), zamietol jeho návrh z dôvodu uplynutia lehoty podľa § 93 ods. 1 ZoR, dospel tým k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Namietal tiež porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku nevyjadril k predmetným rozhodnutiam vyšších autorít, čím je rozhodnutie potrebné považovať za svojvoľné a nepreskúmateľné. K porušeniu práva na spravodlivý proces došlo podľa navrhovateľa aj tým, že súd prvej inštancie nevykonal ním navrhovaný test DNA, na základe výsledkov ktorého by sa definitívne, v súlade s princípom právnej istoty, ustálilo, resp. vylúčilo otcovstvo navrhovateľa.

30. Z obsahu návrhu i odvolania nepochybne vyplýva, že navrhovateľ podal návrh na zapretie otcovstva vo svojom mene podľa § 93 ods. 1 ZoR, presadzujúc svoj záujem na zapretí otcovstva, s dôrazom na potrebu rešpektovania jeho práva na súkromie a zákaz diskriminácie, ako aj s ohľadom na jemu narastajúcu nemateriálnu i materiálnu ujmu, keďže pravdepodobne platí výživné za niekoho iného, kto je biologickým otcom maloletého.

31. V prvom rade je potrebné uviesť, že navrhovateľ správne uvádzal, že Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd je medzinárodnou zmluvou, ktorá je podľa článku 154c ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a má prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

32. Článok 8 Dohovoru upravuje právo každého na rešpektovaní svojho súkromného a rodinného života, obydľia a korešpondencie, ktorý ustanovuje negatívnu povinnosť štátu zasahovať do výkonu tohto práva okrem prípadov, keď je zásah v súlade so zákonom a nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzaniu nepokojov a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Na základe tohto článku štátu vzniká aj pozitívny záväzok vytvoriť podmienky na ochranu práv súkromného a rodinného života. Rodičovstvo (biologické alebo právne, určené na základe domnienky otcovstva) patrí do sféry súkromného a rodinného života. Rodič i dieťa majú rovnaké právo na vlastnú identitu, ktorej súčasťou je aj zistenie, či právny status vytvorený na základe domnienky otcovstva zodpovedá aj biologickému stavu. V konaní o zapretie otcovstva stoja proti sebe záujmy rodiča, ktorý tvrdí, že nie je otcom dieťaťa a právo dieťaťa na udržaní vytvorených rodinných väzieb a len na základe testu proporcionality je možné ustáliť, koho záujmy prevažujú. Rovnaký test proporcionality uplatňuje aj ESLP v konaniach o sťažnostiach namietajúcich porušenie článku 8 Dohovoru v súvislosti so zapretím otcovstva po uplynutí zákonom stanovenej lehoty na začatie takéhoto konania. ESLP vo viacerých rozhodnutiach konštatoval, že zavedenie prekluzívnej lehoty pre zahájenie konania o určenie otcovstva je možné ospravedlniť snahou o zaistenie právnej istoty v rodinných vzťahoch a ochranu záujmov dieťaťa

(Rasmussen proti Dánsku, Yildirim proti Rakúsku, Kňákal proti Českej republike). (pozri aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/33/2020 zo dňa 31.03.2021)

33. S poukazom na vyššie uvedené, teda zavedenie prekluzívnej lehoty pre začatie konania o určenie otcovstva v § 93 ods. 1 ZoR nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s článkom 8 Dohovoru. Z rozhodnutí ESLP v zásade vyplýva, že po uplynutí zákonných lehôt na zapretie otcovstva prevažujú záujmy dieťaťa na udržaní vytvorených rodinných väzieb nad záujmami otca na zosúladení právnej situácie s biologickou realitou. Zmluvné štáty Dohovoru majú v tejto oblasti určitú mieru voľnej úvahy. Tú môžu využiť pri formovaní svojho právneho poriadku spôsobom, ktorý v každom jednom prípade musí zaistiť spravodlivé vyvažovanie navzájom konkurujúcich záujmov.

34. Odvolací súd v tomto smere poukazuje aj na závery Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10CoP/30/2012 zo dňa 12.03.2013, s ktorými sa stotožňuje: „... otec dieťaťa určený na základe tzv. druhej zákonnej domnienky otcovstva (teda otec, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov) má síce obdobne ako manžel matky právo zaprieť otcovstvo k dieťaťu, takéto jeho oprávnenie však na rozdiel od manžela matky bolo vždy časovo limitované (v uvedenej súv. por. nad rámec už vyššie uvedeného predovšetkým nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2011, uverejnený pod č. 290/2011 Z. z., ktorým bola konštatovaná nesúladosť s čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd len v prípade pôvodného znenia § 86 ods. 1 dnešného Zák. o rodine, ktoré sa ale u otca určeného súhlasným vyhlásením rodičov pre samostatnú odchylnú úpravu lehoty na podanie prípadnej zapieracej žaloby použiť nikdy nemohlo). Takýto rozdiel inak má svoju logiku, keď otec určený súhlasným vyhlásením rodičov prakticky pristupuje k vyhláseniu matky dieťaťa o svojom otcovstve a činí tak na základe vlastného, slobodného a spravidla i dostatočne uváženeho rozhodnutia, kým manžel matky za predpokladu narodenia sa dieťaťa v časovom intervale presne určenom zákonom takúto možnosť rozhodovania nemá (a za istých okolností o narodení sa dieťaťa jeho manželke nemusí mať ani vedomosť, pričom práve takýto moment „prekvapenia“ tu u otca určeného súhlasným vyhlásením rodičov z podstaty veci byť nemôže a práve preto zvýšená ochrana i za pomoci odstránenia lehoty na zapretie otcovstva len u manžela matky je celkom pochopiteľnou, kým naopak u otca určeného inak musí prevážiť aj matkou akcentovaný aspekt stability rodinnoprávných vzťahov - nech aj len vzťahov právnych nezodpovedajúcich biologickej realite).“

35. Podľa názoru odvolacieho súdu právo (právneho) otca na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života po tom, čo mu uplynula zákonná prekluzívna lehota na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR je potrebné posúdiť s ohľadom na záujem dieťaťa na zapretí otcovstva. Záujem dieťaťa nie je však bez ďalšieho naplnený už postulátom podľa článku 7 ods. 1 DPD (právo poznať svojich rodičov), obzvlášť za situácie, keď identita biologického otca maloletého dieťaťa nebola ustálená. Článok 7 ods. 1 DPD sa v podmienkach slovenskej právnej úpravy realizuje aj prostredníctvom ustanovenia § 96 ods. 1 ZoR. Úlohou súdu je preto skúmať všetky okolnosti, z ktorých možno vyvodíť, či by zapretie otcovstva bolo v záujme maloletého dieťaťa, pretože jediným kritériom v konaní, kedy už uplynula zákonná lehota pre zapretie otcovstva, je záujem dieťaťa na zapretí otcovstva. Teda na rozdiel od zapieracieho práva rodičov (§ 86, § 87, § 88 a § 93 ZoR), ktorí nemusia preukazovať záujem na zapretí, zákonodarca pripája pri zapretí otcovstva na návrh dieťaťa upravenom v ustanovení § 96 ods. 1 ZoR navyše podmienku - podmienku záujmu dieťaťa. (pozri Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo/130/2017 zo dňa 29.05.2018; v predmetnom prípade bol návrh matrikového otca na zapretie otcovstva voči dieťaťu rozsudkom Okresného súdu Poprad z 11.04.2014 č.k. 7C/18/2014-21, potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo 07.05.2015 č.k. 11Co/82/2014-46, zamietnutý ako oneskorene podaný a následne sa maloletá zastúpená zákonným zástupcom – matrikovým otcom domáhala, aby súd rozhodol o prípustnosti zapretia otcovstva podľa § 96 ods. 1 ZoR; pozri aj II. ÚS 320/09)

36. Pokiaľ navrhovateľ poukazoval na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 17CoP/88/2012 zo dňa 30.01.2013, tak v danom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým súd zamietol návrh na zapretie otcovstva z dôvodu, že bol podaný po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty ustanovenej v § 93 ods. 1 ZoR. Je pravdou, že odvolací súd v odôvodnení konštatoval, že aj v konaní o zapretie otcovstva na návrh muža, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov sa musí súd zaoberať tým, kedy právny otec zistil (mohol zistiť), že nie je otcom dieťaťa, ku ktorému uznal otcovstvo a zvážiť, či § 93 ods. 1 ZoR obmedzujúci muža, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, trojročnou prekluzívnou lehotou na začatie konania o zapretie otcovstva nie je v

rozpore s článkom 6 ods. 1 Dohovoru zakotvujúceho právo každého na spravodlivé súdne konanie a článkom 8 Dohovoru a či nie je dôvod na prerušenie konania (podľa vtedy účinného) § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku za účelom predloženia návrhu Ústavnému súdu Slovenskej republiky na zaujatie stanoviska o súlade ustanovenia § 93 ods. 1 zákona č. 36/2005 s článkom 6 ods. 1 a článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti odvolateľa, že Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 20.05.2015 rozhodol vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 22/2014 o návrhu Okresného súdu Košice I na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 93 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to tak, že návrh Okresného súdu Košice I zamietol.

37. Ďalšie rozhodnutia týkajúce sa problematiky zapretia otcovstva, na ktoré poukázal navrhovateľ nemožno aplikovať na danú vec, keďže vychádzajú z iných životných situácií, a teda:

Paulík vs. Slovenská republika: ESLP dospel k záveru o porušení práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a zákazu diskriminácie z dôvodu nemožnosti revidovať výsledok súdneho konania, v ktorom súdy v 70-tych rokoch na základe krvnej skúšky určili otcovstvo sťažovateľa k jeho domnejšej maloletej dcére, hoci analýza DNA vzorky vykonaná roku 2004 jeho otcovstvo vylúčila. S cieľom prispôsobiť legislatívu tak, aby v podobných prípadoch, kedy sa v dôsledku vedeckého pokroku s odstupom času získa dôkaz, ktorý vylučuje pôvodne prezumované alebo súdom určené otcovstvo, bolo možné na základe nového dôkazu obnoviť konanie, došlo k zavedeniu nového dôvodu obnovy konania do Občianskeho súdneho poriadku. V predmetnom rozhodnutí ESLP zisťoval spravodlivú rovnováhu medzi záujmom sťažovateľa na ochranu súkromného života a na zabezpečení právnej istoty a záujmom dieťaťa. V danom prípade mala domnelá dcéra takmer 40 rokov, mala vlastnú rodinu a bola schopná sa samostatne živiť. Navyše, sama nemala námietky k zapretiu otcovstva. Preto nezosúladenie právneho a biologického otcovstva, navyše v rozpore so želaním zainteresovaných, nebolo v nikoho záujme.

Evans vs. UK: Predmetný prípad sa týkal asistovanej reprodukcie a možnosti vziať súhlas partnera s použitím genetického materiálu po rozchode vzťahu späť.

Kroon vs. Holandsko: V danom prípade sa biologický otec domáhal určenia otcovstva k dieťaťu, ktorého právnym otcom bol manžel matky s neznámym pobytom.

Veci Shofman vs Rusko, Mizzi vs Malta, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/261/2016 z 27.09.2017 (II. ÚS 562/2018), III. ÚS 632/2015, PL. ÚS 1/2010, PL. ÚS 15/09 sa týkali zapretia otcovstva manželmi/manželou matky.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 CoP/453/2015 bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 224/2016: V odôvodnení okrem iného uviedol, že „v prípade konfliktu medzi právnym a biologickým otcom by nemala absentovať v právnej úprave možnosť nápravy takéhoto nežiadúceho stavu. Treba preto pripustiť na strane žalobcu možnosť domáhať sa na súde ochrany svojho práva (práva na súkromný a rodinný život) žalobou o určenie neplatnosti tohto právneho úkonu. Ak odvolací súd v danej situácii vyslovil, že v tomto konaní nie je možné riadne a zákonne o takejto žalobe rozhodnúť, odmietol žalobcovi možnosť domáhať sa zákonom stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, čo je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy. Zároveň týmto postupom odvolacieho súdu došlo aj k porušeniu práva žalobcu na relevantné konanie súdu spojené so zákazom „denegatio iustitiae“. Predmetný prípad sa týkal možnosti sa úspešne domáhať (v civilnom konaní) určenia neplatnosti súhlasného vyhlásenia rodičov v prípade, keď nie sú splnené náležitosti tohto právneho úkonu podľa § 37 a nasl. Občianskeho zákonníka. Podobne I. ÚS 409/2019.

38. Ani v jednom prípade, na ktoré poukázal navrhovateľ (odsek 37 vyššie) sa teda nejednalo o obdobný prípad ako je tento prejednávaný. Už vôbec nemožno situáciu prirovnáť k situácii manžela matky, ktorý sa stáva právnym otcom zo zákona, keďže pri súhlasnom vyhlásení ide o rozhodnutie muža byť zapísaný do rodného listu ako otec dieťaťa.

39. Z obsahu rozhodnutí ESLP v zásade vyplýva, že právny otec by mal mať možnosť domáhať sa nápravy stavu, pokiaľ nezmeškal lehotu zo subjektívnych dôvodov. Zhrňujúc vyššie uvádzané teoretické východiská, takúto korekciu v podmienkach slovenskej právnej úpravy umožňuje práve ustanovenie § 96 ods. 1 ZoR, kedy je však nevyhnutné skúmať podmienku záujmu dieťaťa. Keďže ide o návrhové konanie a takýto návrh podaný nebol, súd prvej inštancie správne skúmal splnenie zákonných predpokladov na zapretie otcovstva v § 93 ods. 1 ZoR.

40. Podľa 122 ods. 2 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína. Ak nie je takýto deň v poslednom mesiaci, prípadne koniec lehoty na jeho posledný deň. Ak posledný deň lehoty prípadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

41. V konaní bolo nesporným, že otcovstvo k maloletému H. bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov pred uzavretím manželstva. Keďže manželstvo bolo uzavreté dňa 11.11.2011, tak lehota na úspešné zapretie otcovstva v zmysle § 93 ods. 1 ZoR uplynula najneskôr dňom 10.11.2014 (so začiatkom plynutia najneskôr 10.11.2011, t.j. v deň, ktorý predchádzal uzavretiu manželstva). Preto súd prvej inštancie vec správne právne posúdil ak uzavrel, že navrhovateľovi už uplynula lehota na podanie návrhu na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR.

42. Z dôvodu zamietnutia návrhu (uplynutie prekluzívnej lehoty) by bolo vykonanie návrhu dôkazu testom DNA s poukazom na vyššie citované princípy CMP neúčelné a ne hospodárne, preto súd prvej inštancie správne tento návrh uznesením zo dňa 05.05.2022 zamietol.

43. Na základe uvedeného, s poukazom na vyššie citované právne normy, podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozsudok, spolu s ním aj odvolaním dotknutý závislý výrok o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

44. Ďalšie odvolacie argumenty odvolateľa odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne).

45. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 52 CMP v spojení s § 396 ods. 1 CSP, pretože žiaden z účastníkov nepodal návrh na ich priznanie v zmysle § 57 CMP.

46. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).